

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 06.06.2018
Vår ref.: 201300179-22
Arkiv: 312/156.D2Z
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Frank Jørgensen
22 95 94 31

Sagelva Minikraftverk AS – Søknad om regulering av Kvannvatn og utvidelse av Kvannvatn kraftverk i Rana kommune i Nordland - NVEs innstilling

Sagelva Minikraftverk AS har søkt om tillatelse til opprusting og utvidelse av Kvannvatn kraftverk i Rana kommune i Nordland fylke. Det er også søkt om regulering av Kvannvatn med 6 meter. Kvannvatnet er i dag regulert med 3 m til vannforsyningsformål. Denne reguleringshøyden inngår i søknaden om i alt 6 m regulering til kraftforsyningsformål.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelser, anbefaler NVE at SM får konsesjon til å utvide Kvannvatn kraftverk og regulere Kvannvatn med de samme 3 m som i dag er regulert til vannforsyning. Vi anser at § 5 i vassdragsreguleringsloven og vannressursloven §25 er oppfylt. Konsesjonen til regulering av Kvannvatn anbefales gitt på vedlagte vilkår med tilhørende manøvreringsreglement. Tillatelse til utvidelse av Kvannvatn kraftverk kan ivaretas gjennom eksisterende vilkår. Vår vurdering forutsetter gjennomføring av avbøtende tiltak.

Sammendrag

Sagelva Minikraftverk (SM) har i perioden 2001-2008 bygget tre kraftverk i Sagelva (Kvannvatn, Sagelva 1 og Sagelva 2 kraftverk). SM søker nå om å regulere Kvannvatn og øke slukeevnen i Kvannvatn kraftverk i Rana kommune i Nordland. I tillegg planlegger de en begrenset økning i installert effekt i kraftverkene Sagelva 1 og 2. Hensikten med tiltaket er å kunne oppnå en bedre utnyttelse av vannressursen i vassdraget.

Kvannvatn ble demmet opp ved slutten av 60- tallet og har fram til nå blitt regulert med tre meter for vannforsyningsformål. I medhold av lov om vassdrag av 15.3.1945 ble det gitt en konsesjon av NVE den 19.6.1963 til A/S Norsk Jernverk. Konsesjonen innbefattet rett til å regulere Kvannvatn med en oppdemming på tre meter over den naturlige vannstanden. I offentlige registre er det fortsatt Norsk Jernverk som er eiere av konsesjonen. Konsesjonen har likevel skiftet eiere via privatrettslige avtaler. Den siste overdragelsen skjedde 12.10.2012 fra Rana kommune til SM. Det søkes nå om en offentlig tillatelse til denne reguleringen for kraftforsyningsformål samt å øke denne reguleringen med ytterligere tre meter heving av vannspeilet. Installert effekt ved gjennomføring av alle tiltakene er planlagt økt fra 3,36 MW til 5,37 MW. NVE har beregnet at produksjonen i Kvannvatn kraftverk vil øke med ca. 6 %

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

ved å øke installert effekt uten å benytte reguleringsmagasin. Med 6 meter regulering vil produksjonen øke fra 15 GWh til 21,4 GWh og gi ny innvunnen energi på ca. 6,4 GWh/år regulerbar kraft. Dagens produksjon er beregnet til 15 GWh/år med 3 meter regulering av Kvannvatn. Dette er likevel en regulering som bare benyttes til vannforsyning. En tillatelse til regulering av Kvannvatnet til kraftforsyning, begrenset til 3 meter, vil derfor også gi en økning fra dagens 15 GWh/år på grunn av mulighet for en mer formålsrettet regulering. Økningen er ikke tallfestet.

Rana kommune har i sin høringsuttalelse fremmet innsigelse til den delen av søknaden som omfatter økt oppdemming av Kvannvatn. Det er da lagt vekt på samlet belastning i Rana kommune. De påpeker at det allerede er avsatt en rekke vann som reguleringsmagasin i Rana, og kommunen ønsker derfor ikke en ytterligere regulering av Kvannvatn.

Både Fylkesmannen og FNF mener at økt oppdemming vil gi så store konsekvenser at det taler for avslag. Mattilsynet mener at tiltaket ikke kan tillates uten ytterligere undersøkelser av råvannskvaliteten. De andre høringsinstansene kan akseptere tiltaket på visse vilkår. De største negative konsekvensene vil bli på landskap og friluftsliv. Selv om Kvannvatn allerede er regulert, fremstår området i dag som relativt urørt. Dammen i Kvannvatn er relativt liten, og reguleringen er lite benyttet da den kun kan benyttes til drikkevannsforsyning med dagens tillatelser. Opplevelsen av urørthet forsterkes ved at Kvannvatn ligger eksponert til for turstier som fører inn mot Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Tiltaket vil i tillegg føre til negative konsekvenser for reindrift og biologisk mangfold.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 6,4 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Selv om ikke energiproduksjonen i seg selv gir et vesentlig bidrag, er bygging av denne typen anlegg i tråd med målsettingen om økt produksjon av regulerbar og fornybar energi basert på utvidelser i allerede utbygde vassdrag. De aller fleste prosjekter vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. De samlede ulempene må likevel ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Inngrepene vil i dette tilfellet påvirke et høyfjellsområde med gode landskapskvaliteter, og være godt synlig i et stort landskapsrom. Det er registrert storlom i Kvannvatn. En oppdemming av vatnet vil oversvømme store deler av øyene i sørenden av vatnet. Disse øyene er potensielt gode hekkeområder for storlomen. Videre vil en økt regulering være uheldig for fisk, da reguleringen vil kunne redusere tilgangen på næringsdyr og påvirke gyteområder negativt. Som følge av redusert beiteareal vil også en økt regulering være uheldig for reindriften i området. I følge reindriften har de kommet til en mulig avtale, der SM dekker kostnader slik at reindriften kan ivareta reinen i tilstrekkelig grad. En oppdemming vil også kunne påvirke flere lokalt verdifulle naturtyper negativt. Kvannvatn er drikkevannskilden til Storforshei, og det er usikkert hvilke virkninger en oppdemming vil gi på drikkevannskvaliteten. NVE mener at en økt kraftproduksjon på maksimum 6,4 GWh/år ved seks meter regulering ikke vil oppveie for ulempene ved økt regulering av Kvannvatn.

Sagelva Kraftverk AS har ikke en offentlig tillatelse til å regulere Kvannvatn til kraftproduksjon da den offentlige konsesjonen til reguleringen er gitt til vannforsyningsformål. Dammen, som er i dårlig forfatning, ble overtatt av SM i 2012 og må uansett rehabiliteres. En tillatelse til regulering vil gi nødvendige avklaringer for å gjennomføre rehabilitering av dammen. NVE er av den oppfatning at å bruke den eksisterende reguleringen på tre meter til kraftverksdrift vil ha betydelig mindre ulemper enn en utvidet regulering. En slik bruk vil også gi noe økt produksjon grunnet mer aktiv regulering. I tillegg har søker selv foreslått slipp av minstevannføring fra dammen hele året, noe som vil være positivt for vannlevende organismer. En utvidelse i slukeevnen og regulering til kraftforsyningsformål vil sannsynligvis gi en mer aktiv bruk av magasinet, men med vilkår i en ev. konsesjon, mener NVE at

fordelen med økt slukeevne og benyttelse av dagens regulering til kraftproduksjon er større enn ulemperne for de allmennheten.

Når det gjelder kraftverkene Sagelva 1 og 2 kjenner ikke NVE til ulemper ved økt installert effekt i disse kraftverkene. Vi mener dette er tiltak som ikke trenger nærmere avklaring etter vassdragsreguleringsloven, og kan gjennomføres uten å vente på at denne innstillingen blir ferdigbehandlet.

Etter hva NVE har forstått, foreligger det privatrettslig avtale mellom Rana kommune og SM om at Kvannvatnet fortsatt skal levere vann til Storforshei vannverk.

Utdrag fra søknaden

«Søknad om konsesjon for endring av Sagelva 1, Sagelva 2 samt Kvannvatn kraftverk

SM ønsker å utnytte vannfallet i Sagelva i Rana kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I Etter vannressursloven § 8 om tillatelse til:

- *å øke slukeevnen i eksisterende turbin i Kvannvatn*
- *å utvide Kvannvatn kraftverk med en turbin*

II Etter vassdragsreguleringsloven § 2 om tillatelse til:

- *å regulere Kvannvatn mellom kote 467 (LRV) og 473 (HRV)*

III Etter energiloven om tillatelse til:

- *bygging av elektriske anlegg å øke slukeevnen i turbin i Kvannvatn kraftstasjon*
- *å utvide kapasiteten i Kvannvatn kraftstasjon med en turbin»*

(...)

«Begrunnelse for tiltaket

SM har allerede bygget ut kraftverk i Sagelva etter tidligere gitte konsesjoner. Man ser imidlertid at slukeevnen som er valgt ikke er optimal i forhold til vannføringen i elven, slik at det vil være fornuftig å øke denne for å utnytte ressursene bedre. Det vil ikke være feil å si at man var for forsiktig i tidligere konsesjonsøknader, og dette skyldes nok dels dårlige strømpriser på utbyggingstidspunktet. Kvannvatn kraftstasjon utnytter 119 % av middelvannføringen i elven fra kote 411 til kote 110. I tillegg utnytter Sagelva 1 og Sagelva 2 47 % av middelvannføringen på deler av denne strekningen (fra kote 340 til kote 110). I dag er dette lavt på et elvekraftverk hvor det ikke er uvanlig at slukeevnen settes til 250 % av slukeevnen.

Området er naturgitt for oppdemming og regulering av Kvannvatn. Kvannvatn er også i dag utnyttet som magasin for det lokale vannverket på Storforshei, hvor Rana Kommune har konsesjon for regulering mellom LRV467 og HRV470. For å utnytte vannressursene bedre i vassdraget ønsker man å overta konsesjonen for denne reguleringen, og samtidig øke reguleringshøyden. Flere alternativer er vurdert med tanke på reguleringshøyden.

En oppdemming og regulering av Kvannvatn vil gi økt vinterproduksjon og samtidig gi mulighet for høyere produksjon på de tider hvor forbruk/behov er høyest. Det jobbes også med planer for å kunne utnytte deler av den produserte energien lokalt. Her har man både tilgang til

overskuddsvarme fra kraftstasjonen samt strøm og ledige utbyggingsarealer. Det ble derfor i 2011 etablert en avgang fra kraftverket på 1 MW for å ivareta et eventuelt framtidig behov.»

Geografisk plassering av tiltaket

Sagelva Minikraftverk ligger ved Storforshei i Rana Kommune i Nordland Fylke.

Vassdragsnummer 156. D2Z. Oversiktskart nedenfor viser hvor i Rana Kommune Kvannvatn og Sagelva ligger.

Figur 1: Geografisk plassering av tiltaket. Nasjonalparkgrensen i grønt.

Kvannvatn kraftverk, eksisterende hoveddata og omsøkte endringer

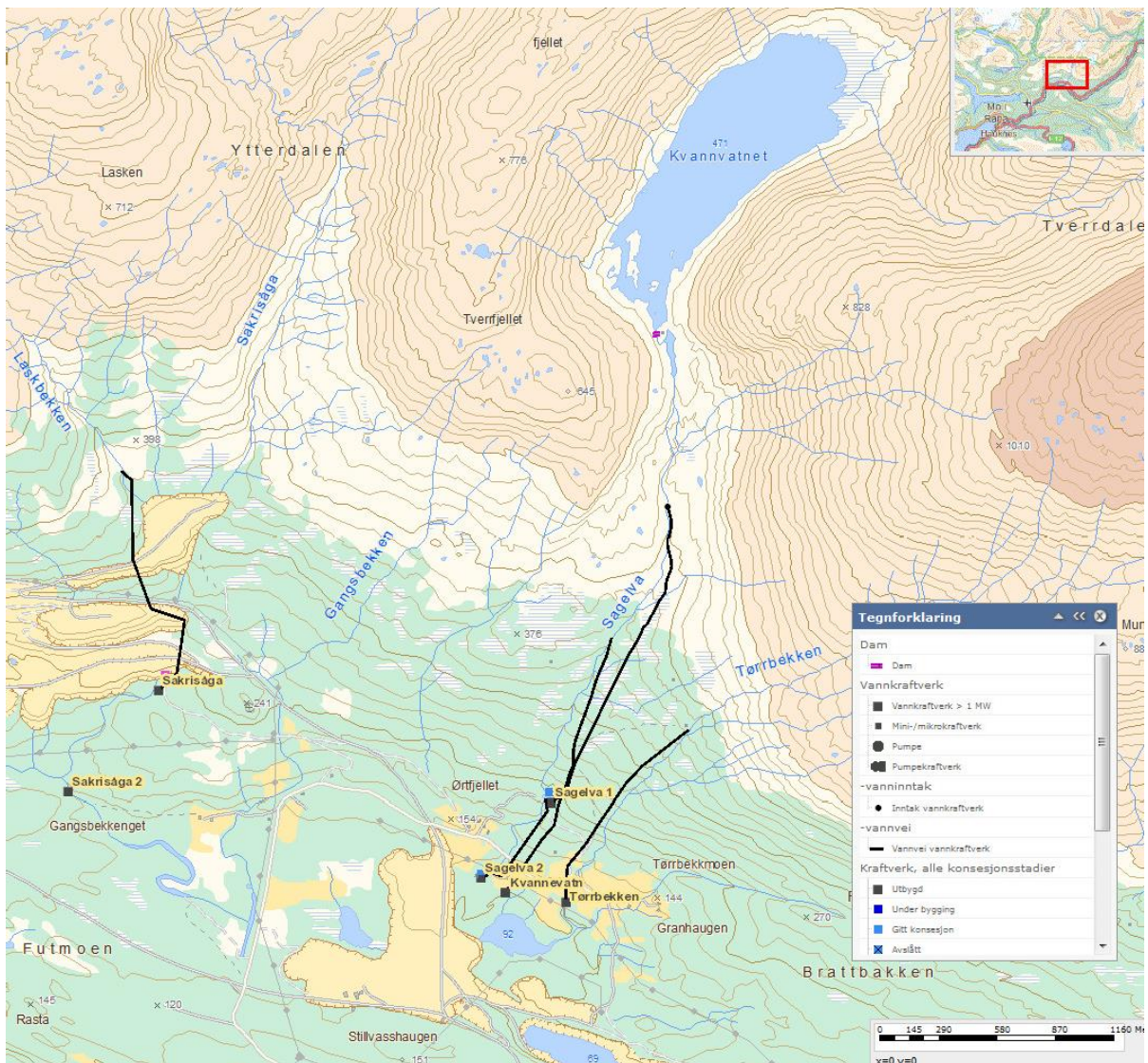
TILSIG		Dagens situasjon	Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	21,4	
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	55,9	
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	82,8	
Middelvannføring	l/s	1770	
Alminnelig lavvannføring	l/s	36	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	300	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	30	
Restvannføring	l/s	22	
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	411	
Avløp	moh.	110	
Lengde på berørt elvestrekning	m	2,4	
Brutto fallhøyde	m	301	
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,67	0,62
Slukeevne, maks	l/s	1500	1700+530=2350
Minste driftsvannføring	l/s	75	75/22
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	135	
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	35	
Tilløpsrør, diameter	mm	900	
Tilløpsrør, lengde	m	2150	
Installert effekt, maks	MW	3,63	5,37
Bruktid	timer	4119	4158
REGULERINGSMAGASIN			
Magasinvolum	mill. m ³	1.83	4,01
HRV	moh	470	473
LRV	moh	467	
Naturhestekrefter	Nat.hk	722	1135
PRODUKSJON			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	3,77	6,86
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	11,18	14,56
Produksjon, årlig middel	GWh	14,95	21,43
ØKONOMI			
Utbyggingskostnad (år)	Mill. kr		12,67
Utbyggingspris (år)	Kr/kWh		1,96
GENERATOR			
Ytelse	MVA	4,05	4,05+1,3
Spenning	0,99		
TRANSFORMATOR			
Ytelse	MVA	4,05	4,05+1,3
Spenning	kv	22/0,99	

Sagelva 1

Inntak	moh	340	
Utløp	moh	190	
Slukeevne maks	l/s	600	
Slukeevne min	l/s	200	180
Installert effekt maks	kW	485	674

Sagelva 2

Inntak	moh	190	
Utløp	moh	110	
Slukeevne maks	l/s	750	
Slukeevne min	l/s	250	225
Installert effekt maks	kW	377	432

Figur 2: Oversikt over Kvannvatn og Sagelva med dam og kraftverker. Figuren viser også nærliggende kraftverk som ikke er del av tiltaket.

Bakgrunn

I forbindelse med etablering av vannverket som forsyner Storforshei foreligger en offentlig tillatelse, som ble gitt den 19.6.1963 til A/S Norsk Jernverk. Tillatelsen gir bl.a rett til å demme opp Kvannvatn med tre meter fra den naturlige laveste vannstand. Vannet skal benyttes til drift av vannverk. Selv om denne konsesjonen har skiftet eier gjennom privatrettslige avtaler, ser det ikke ut til at dette er registrert i offentlige dokumenter. Norsk Jernverk står fortsatt som eier av konsesjonen. I følge Rana kommunes vedtak av 19.5.2005 har Kvannvatn blitt regulert med to meter etter at tillatelsen til Norsk Jernverk ble gitt. Under dagens forhold kan Kvannvatn reguleres med to meter for å få tilstrekkelig vann til vannverket i tørre perioder.

SM søkte den 10.9.2004 om å bygge Kvannvatn kraftverk, utvidelse i Sagelva 1 og 2, samt å regulere Kvannvatn med 10 meter mellom kote 469 og 479. Søknad om regulering ble den gang trukket. Den 25.8.2006 ga NVE konsesjon til å bygge Kvannvatn kraftverk samt utvidelse i Sagelva 1 og 2. Høsten 2012 ble dammen i Kvannvatn overdratt fra Rana kommune til SM gjennom privatrettslige avtaler. Da SM overtok dammen ble det sprengt ut en kanal ved dammen/utløpet slik at Kvannvatn kan reguleres med tre meter som den opprinnelige tillatelsen ga mulighet til.

Utbyggingsplan

Sagelva er i dag utbygd med tre ulike kraftverk og alle skal oppgraderes i forbindelse med omsøkt tiltak. Med unntak av ny dam vil tekniske inngrep bli minimale. Både inntakene, utløpene og vannveiene for kraftverkene vil forbli uendret. Ved Kvannvatn er det bygget en dam av tre og betong. Denne dammen vil bli fornyet og hevet med tre meter. Denne hevingen vil føre til et ekstra arealbeslag, som følge av hevet vannstand, på om lag 0,11 km². Dammen vil bli utstyrt med solcelle-/aggregatanlegg, som forsyning til styring og overvåking av nivå og vannslipp. Selve dammen er planlagt som en kombinert platedam og fyllingsdam. Selve fyllingsdelen av dammen, i nordøstre del av anlegget, vil kreve en tilførsel av stein på om lag 1000 m³. I forbindelse med utsprenging av ny utløpskanal og installasjon av nye luker, samt opprensning nedstrøms lukehus, er det tilgjengelig ca. 1000 m³ sprengt stein. Disse steinmassene ligger lagret nord-øst for eksisterende dam. Oppgradering av Kvannvatn er også en del av planen. Ved Sagelva 1 og 2 planlegges det økt installert effekt på henholdsvis 189 kW og 55 kW. Dette vil ifølge tiltakshaver ikke øke slukeevnen. Verken høringspartene eller NVE har merknader til dette.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden ble sendt på høring 3.7.2015. Den ble kunngjort i avisen Rana blad, og lagt ut til offentlig gjennomsyn på rådhuset i Mo i Rana. NVE har befart området sammen med søker og representanter fra kommunen, Mattilsynet, Statskog (grunneier) og brukere av området den 27.9.2016.

NVE mottok følgende høringsuttalelser:

Rana kommune gjorde følgende vedtak den 28.9.2015:

«Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 14.12.1917 om vassdragsreguleringer § 6, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, innsigelse til søknad om tillatelse til å regulere Kvannvatn mellom kote 467 og 473.»

(...)

«Gjennomgående er Rana kommune opptatt av at konsesjonsmyndigheten vurderer det omsøkte tiltak etter Naturmangfoldloven. Sentralt er å vurdere om de negative konsekvensene for naturmangfoldet samlet sett er større enn summen av de negative konsekvensene av tiltaket.»

Rana kommune har allerede store arealer av innsjøer som er kraftig regulert. Dette medfører økt areal av sterile soner langs fjellvann og tap av store områder med strandlinjevegetasjon. Dette medfører igjen reduserte hekkemuligheter for arter som krever stabile vannspeil og vegetasjon i vannkanten. Det er viktig å se på tidligere utbygde områder ved behandling av ny søknad i nytt område. Området Kvannvatn har flere rødlistede fuglearter som forvaltningen skal ta hensyn til.

Vannstandshevingen til kote 473 medfører neddemming av ca. 0,95 km². Av dette utgjør fast land ca. 0,82 km². Småholmene som finnes der i dag utgjør ca. 650 m², og disse blir helt borte. To større holmer i sørenden av vannet reduseres fra 12600 m² og 1980 m² i dag til hhv. 2000 m² og 200 m² etter vannstandshevingen. Totalt sett vil altså størrelsene på holmer reduseres betydelig. En ytterligere negativ effekt er at selve damkonstruksjonen vil forringe områdets visuelle karakter. Inngrepene som finnes ved Kvannvatn i dag er å regne som relativt småskala inngrep, men bygging av en ny og større dam vil forsterke det utbyggede preget. En annen negativ effekt er at sammenliknet med i dag vil det bli dannet en utvidet regulerings- og utvaskingszone rundt vatnet.

Inngrepsfrie naturområder - tidligere INON

Rana kommune er gjort kjent med at begrepet INON er ikke lenger i bruk i arealpolitikken. Dette er positivt i den forstand at INON har vært et begrep som har vært vanskelig å forklare. Det har likevel vært et mål på det areal som mister verdi pga. tekniske inngrep. Rana kommune har allerede mistet store areal til kraftutbygging og ikke minst areal som i dag utgjør utvaskede sterile soner langs regulerte vann.

I revidert forskrift om konsekvensutredninger av 19. desember 2014 er INON-begrepet erstattet med kriteriet "store sammenhengende naturområder med urørt preg".

Utbyggingen av Kvannvatn vil gi et arealtap på 1,25 km² av det store sammenhengende naturområde med urørt preg som ligger nord for vatnet grunnet vannstandshevingen på 3 meter. Størstedelen av tapet ligger innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Utbyggingen vil påvirke landskapet negativt og gi en reduksjon av verneverdiene innenfor nasjonalparken. Reduksjonen skjer innenfor det nest største arealet av sammenhengende naturområde med urørt preg som er igjen i Nordland, etter Børgefjell Nasjonalpark.

Miljømål for Kvannvatn – vannforskriftens §12

Kvannvatn er i forvaltningsplan for vannregion Nordland satt med god økologisk tilstand som målet for 2021. Det fysiske inngrepet som dammen utgjør, er registrert på vannforekomsten. Påvirkningsgraden for oppdemningen er satt til liten og hindrer ikke at vannforekomsten er i god tilstand. Innsjøen er ikke i risiko i dag for ikke å nå målet, og ingen tiltak er satt i verk.

En oppdemming av vannforekomsten vil forverre den økologiske tilstanden i innsjøen og hindre måloppnåelse i 2021. NVE som sektormyndighet må dermed vurdere inngrepet etter vannforskriftens § 12.

Paragraf 12 skal vurderes når det skal fattes enkeltvedtak om ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan medføre at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes. Dette kan være vedtak med hjemmel i forurensningsloven, vannressursloven, vassdragsreguleringsloven, akvakulturloven, havne- og farvannsloven, jordlova, lakse- og innlandsfiskloven, plan- og bygningsloven mv. Det må vurderes konkret om § 12 kommer inn ved utarbeidelse og

behandling av reguleringsplaner, eller om vurderingen ivaretas gjennom senere saksbehandling.

§12.(ny aktivitet eller nye inngrep):

Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4 - § 6 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes

- a) nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannsforekomst, eller*
- b) ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.*

I tillegg må følgende vilkår være oppfylt:

- a) alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand, samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og*
- b) hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.*

Rana kommune kan ikke se at økt regulering av Kvannvatn kan hjemles i §12. Tapet av miljøkvalitet er etter vår vurdering større enn samfunnsnyttene av inngrepet, og utbyggingen fyller dermed ikke vilkårene som er satt i forskriftens §12 for at inngrepet skal kunne tillates.

Storforshei Vannverk – Vannforskriften § 17

I dag leverer Sagelva råvann til Storforshei vannverk, som forsyner ca. 750 abonnenter i området. Kommunen foretar UV behandling av drikkevannet og økt fargetall/partikkelinnhold vil gi redusert rensesgrad.

Det er ikke utredet hvordan en oppdemming vil påvirke råvannskvaliteten. Vannforskriften beskytter vannforekomster som brukes til drikkevann. I følge forskriften skal ikke vannverk måtte øke rensesomfanget av vannet fordi det tillates nye inngrep som forringer vannkvaliteten.

§ 17.(vann som brukes til uttak av drikkevann)

Alle vannforekomster innenfor vannregionen som brukes til uttak av drikkevann og hvor uttaket er mer enn 10 m³ vann per dag i gjennomsnitt eller forsyner flere enn 50 personer, skal registreres i samsvar med vedlegg IV. Dette gjelder også vannforekomster som er tiltenkt slik bruk i fremtiden.

Vannforekomster identifisert som drikkevannskilder etter denne bestemmelsen skal beskyttes mot forringelse av kvaliteten, slik at omfanget av rensing ved produksjon av drikkevann reduseres.

Avtale som skal beskytte vannkvaliteten

Drikkevannet til Storforshei er også beskyttet gjennom avtale mellom Rana kommune og SM. I avtalens pkt. 3.3. beskrives ansvarsforholdet for vannkvaliteten. Kommunen har ansvaret for drikkevannskvaliteten så lenge kraftverkseier ikke gjør tiltak som påvirker:

SM's (SM) ansvar for tekniske anlegg knyttet til vannforsyningen opphører ved utløpet av damluke Kvannvatn dam. Så langt ikke SM ved egne tiltak påvirker vannkvaliteten til Kvannvatn dam, bærer SM intet ansvar for vannkvaliteten fra vannverkets nedslagsfelt.

I manøvreringsreglementet står skrevet under pkt. 2. Miljøhensyn:

Fra 1. juni til 15. august skal ikke SM foreta noen form for regulering av Kvannvatn pga. fuglelivet i vannet.

Kommuneplanens arealdel - hensynssone

Nedslagsfeltet for Kvannvatn er merket av som hensynssone (H110) i forslag til ny kommuneplanens arealdel med følgende bestemmelse:

Innenfor disse områdene skal det vises spesielt varsomhet ved nye bygge- og anleggstiltak, rehabilitering/ombygging og evt. fortetting. Det tillates ikke bygninger, anlegg eller virksomhet som kan skade drikkevannskvaliteten eller gi fare for akutt forurensing.

Det samme gjelder inntakssonen, med hensynssone (H190). Kommuneplanens arealdel er ute på høring og skal etter planen vedtas i løpet av 2015.

Konklusjon

Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 14.12.1917 om vassdragsreguleringer § 6, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, innsigelse til søknad om tillatelse til å regulere Kvannvatn mellom kote 467 og 473.

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er at Rana kommune mener at oppdemming, landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Kvannvatn som følge av regulering av vannstanden høyere enn i dag vil redusere naturverdiene i området og påvirke hensynsskrevende arter på en negativ måte.

Rana kommune mener at oppdemming av Kvannvatn også vil påvirke vannkvaliteten til Storforshei vannverk negativt og vil ikke være i tråd med vannforskriften §17.»

Fylkesmannen i Nordland uttaler følgende i sitt brev av 16.10.2015:

«Det ble i sin tid søkt om en reguleringshøyde på ti meter i Kvannvatn, men denne delen av søknaden ble trukket i brev av 08.12.05. Fylkesmannen registrerer at det i medhold av vannressursloven § 8 nå foreligger konsesjon av 25.08.06 for bygging av Kvannvatn kraftverk og utvidelse av Sagelva 1 og 2 innenfor tidligere gitte rammer for reguleringen av Kvannvatn for drikkevannsforsyning.

Landskap, og særlig forholdet til reduksjonen av villmarksprega områder innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, utgjorde et av hovedpunktene for Fylkesmannen imøtegåelse av reguleringen av Kvannvatn, jfr. brev av 26.01.05. De landskapsmessige ankepunktene vil igjen gjøre seg gjeldende i den nå foreliggende sak om økt regulering og en mer omfattende demning. Demningen vil være godt synlig i landskapet i nærsonen. Dette vil igjen innvirke negativt på opplevelsesverdiene i området. Tiltaket vil gjøre det vanskeligere å ferdes rundt Kvannvatn. Inngrepene vil også ha virkninger på fjernsonen, blant annet gjennom at den økte reguleringssonen og demningen blir synlig fra deler av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Dette gjelder blant annet en rute som benyttes av friluftsfolk på vei til Stormdalen. Prosjektet vil gi tap

av inngrepsfri natur, herunder 0,25 km² villmarkspregede områder, sammenliknet med dagens situasjon pga. ytterligere tre meter heving av reguleringssonen.

Videre vil naturverdier knyttet til Kvannvatn og dens strandsone helt klart forringes. Elveøra ved innløpselva vil bli påvirket. I perioder hvor bankene står under vann vil sedimenteringen kunne foregå utenfor naturtypen. I verste fall vil de åpne sandbankene, som er viktig habitat for spesialiserte insektarter, i mindre grad bli utsatt for erosjon og sedimentering. Økt magasinering vil redusere vannføringen i fossen i oppfyllingsperiodene. I realiteten vil det i denne perioden være mindre fossesprut, mindre vanddekt fosseareal og færre aktive flomløp.

Storlom, som sannsynligvis forekommer hekkende på holmene i sørenden av vannet, vil få endret sitt hekkehabitat. Storlom er som kjent følsom for vannstandsendinger ettersom reiret etableres direkte på bakken i strandkanten. Endringer i vannstanden under hekkeperioden kan medføre tap av reir og mislykket hekkingen. Dersom vannstanden holdes stabilt på skissert nivå (473) under hekkingen (normalt slutten av mai til ut juli), vil storlom sannsynligvis kunne gjennomføre vellykkede hekkinger her. Fiskemåke velger også gjerne reir på holmer, men er ikke like sårbar for vannstandsendinger som storlomen da den ofte velger hekkeplass lengre fra vannet.

Reindriftsfaglig uttalelse

Tiltaksområdet er en del av Saltfjellet reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vinterhøstvinter- og sommerbeiter. Reindriftslovens § 19 fastslår at reindriften har beiterett i fjellet og annen utmarksstrekning, og beiteretten gjelder hele året. Det er også flyttlei i området.

Flyttleier har et særlig vern etter lov om reindrift § 22, og er ikke lov å stenge:

«Reindriftnutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av reinen. Reindriftens flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter skjønn ved jordskifteretten, hvis enighet ikke oppnås. Kongen kan bestemme at også fastleggingen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønn».

Vi har fått opplysninger om at den eksisterende vannledningen ligger i dagen og har vanskeliggjort flytting av rein i området. Dette må ryddes opp i snarest, enten ved å grave ned vannledning eller ved tildekking slik at rein kan krysse over. Vi er videre noe usikker på hvordan økt regulering vil påvirke flyttleia. Ved demning og utløp av Kvannvatn vil det trolig bli umulig å flytte på grunn av større demning og økt reguleringshøyde. Mellom demning og inntak vil eventuelle endringer i vannføringsregimet innvirke på vannføring og isforhold, og dermed også på muligheten for å krysse elva. Vi ber om at dette forholdet utredes nærmere.

Omsøkt tiltak vil også medføre negative konsekvenser for reindriften i form av tap av beiter rundt Kvannvatn. Økt regulering vil også medføre endrede isforhold og vanskeligheter med å krysse Kvannvatn vinterstid.

I forhold til forstyrrelser og reinens unnvikelse av områdene i og rundt tiltaksområdet, vil dette først og fremst være knyttet til anleggsperioden. Dersom det blir gitt konsesjon til tiltaket, er det derfor viktig at anleggsperioden avklares med Saltfjellet reinbeitedistrikt.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at dagens reguleringsregime ivaretar de landskapsmessige og naturfaglige verdiene på en forholdsvis god måte, og stiller samtidig spørsmål ved om økningen i produksjon er av slik omfang at det forsvarer den økte belastningen på naturen. Dette, sammenholdt med nærheten til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og de eksisterende ferdselsårer inn i Nasjonalparken, taler for avslag på omsøkte endringsøknad. Videre vil tiltaket medføre negative konsekvenser for reindrifta. Hensynet til reindriften taler også mot konsesjon for omsøkte tiltak.»

Nordland fylkeskommune gjorde følgende vedtak i fylkestinget den 19.10.2015:

(...)

«Nordland fylkesting anbefaler Olje- og energidepartementet (OED) å gi konsesjon til økt regulering av Kvannvatn og utvidelse av Kvannvatn minikraftverk forutsatt at:

Kvannvatns kvalitet som drikkevann opprettholdes under og etter anleggsfasen.

Det slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.

Avbøtende tiltak foreslått av tiltakshaver gjennomføres.

Tiltaket ikke vil gi permanente hindringer for flyttlei for rein.

Det vurderes om dammen kan utformes slik at den i større grad går i ett med landskapet.

Dersom det blir gitt tillatelse til kraftverket, ber fylkestinget om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:

Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges.

Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.»

Statens vegvesen-region nord uttaler følgende i brev av 10.7.2015 (201300179-7):

(...)

«I og med at adkomstvei til anlegge eksisterer pr. i dag og heller ikke trenger oppgradering, har vi ingen merknader til tiltaket. Omsøkte tiltak vil ikke påvirke våre interesser i nevneverdig grad.»

Mattilsynet uttaler følgende i brev av 17.8.2015:

(...)

«Alternativ 1 kan ikke tillates før det er gjort ytterligere undersøkelser i forhold til påvirkning av råvannskvalitet.

Alternativ 2 ser ikke ut til å gi medføre store konsekvenser, men det må ta hensyn til at en utfører tiltak i drikkevannskilde og nedslagsfelt ved opprusting av dam.

Oppgradering av kraftstasjoner må utføres på en slik måte at det ikke påvirker drikkevannskvaliteten ved Storforshei vannverk.

Bruk av hytten må reguleres til et minimum og sanitæranlegg skal være utformet slik at det ikke medfører fare for forurensning av drikkevannet.»

Direktoratet for mineralforvaltning uttaler følgende i brev av 6.10.2015:

(...)

«Vi kan ikke se at det foreslåtte planområdet kommer i konflikt med kjente mineralressurser. Tiltaket er også av kun moderat omfang. Vi har derfor ingen merknader til saken på dette stadiet.»

Saltfjellet reinbeitedistrikt uttaler følgende i sitt brev av 9.11.2015:

(...)

«Omsøkte område ligger innenfor vårt reinbeitedistrikt som er et helårsdistrikt. Dette område brukes i hovedsak i perioden november- april/mai mnd. Distriktet benytter det som kalles for spredt beitebruk. Det betyr at man lar dyrene spre seg i løpet av vinteren, slik at de selv finner de omr. med best beiteforhold. Dette så klart med en viss styring og kontroll på flokkene. Da Kvannvatn "deler" området/fjellet i 2 med bratte skråninger og daler, så er man avhengig av å ha frie passasjer i form av flytt og trekkleier. Området rundt Kvannvatn med både myr områder, bratte skråninger og kuperte terreng er meget viktige da dette er et område hvor det alltid vil finnes tilgjengelig beiter.

Området innehar også funksjon som oppsamlingsområde. Vi har også en fast plass ved naturverntippen hvor vi setter opp gjerde når vi skal flytte fra området, eller slakte.

Distriktet har vært i møte med Sagelva Kraftverk as v/ Geir Magnor Olsen og Alf Arne Eide den 12.10.15 på Saltfjellet hotell. Distriktet orienterte om bruken av området og viktigheten av beiteområdet og flyttleia. Det ble også diskutert ulike løsninger for å kunne foreta nødvendig arbeid med damanlegget. Distriktet skisserte en løsning for hvordan man kunne foreta avbøtende tiltak slik at de kunne gjøre sitt arbeid i perioden mars-april. Dette pga. at aktuelle periode er meget kritisk for rein hvis de ikke får beitero. Området ligger også på grensa til 2 andre reinbeitedistrikt. Forstyrrelser av denne typen kan fort føre til at dyra blir satt på vandring og da fort kan trekke over i et annet distrikt. Området ligger også i umiddelbar nærhet til Rana gruber. Dette er et stort område som også tidligere ble brukt til vinterbeite. Distriktet vil derfor ikke tåle ytterligere utbygging i området dersom ikke våre interesser blir godt ivaretatt. På bakgrunn av dette, så har vi vurdert det slik at vi må foreta avbøtende tiltak slik som beskrevet i møtereferat hvis det skal utbygges.

Så fremt vi får dekket våre kostnader som skissert under møtet og i møtereferat, slik at vi kan ivareta dyrenes velferd, så har ikke distriktet noen ytterligere motforestillinger til at tiltaket blir gjennomført. I motsatt tilfelle, så vil ikke distriktet godta noen aktivitet av slik art eller regulering av Kvannvatn.»

Samediggi/Sametinget uttaler følgende i brev av 19.10.2015 (201300179-17):

(...)

«Når det gjelder samiske kulturminner i området, finnes det et som berøres direkte av reguleringsplanen. I forbindelse med tidligere søknad om utbygging av vassdraget ble det

registrert en samisk kokegrop med Askeladden ID102645. Denne er automatisk fredet etter lov av 9.juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 4. I 2004 sendte Sametinget et brev der vi anbefalte dispensasjon fra kml. § 8 første ledd, av denne kokegroplokaliteten ved Kvannvatn. Riksantikvaren godkjente dispensasjonen med tre års frist. Siden vannet nå skal reguleres på nytt, må det igjen søkes om dispensasjon om frigivelse av den samiske kokegropa, jamfør kml. §8 første ledd. Søknaden sendes Sametinget og Nordland Fylkeskommune, som etter sine vurderinger sender den videre til Riksantikvaren for endelig avgjørelse. Det forutsettes at utgravningen av kulturminnet blir utført før reguleringen av Kvannvatn igangsettes. Tiltakshaver bekoster undersøkelsene jamfør kml. § 10.

Sametinget er opptatt av å sikre naturgrunnet for samisk næringsutøvelse, samfunn og kultur, jamfør plan og bygningslovens § 3-1. Reindrifta er en viktig samisk kulturbærer i området som tiltaket berører. Reindriftnæringa som er brukere av tiltaksområdet og omegn, og som berøres ved det søkte inngrepet, må sikres en god tilgang til bruk av områdene i sin drift. Det bør legges til rette for en reell og nær dialog med reindriftnæringen både i forkant og ved utførelsen av tiltaket, hvor avtaler inngås.»

Forum for natur og friluftsliv Nordland (FNF) uttaler følgende i brev av 20.10.2015:

(...)

«Naturverdiene rundt Kvannvatn vil bli berørt som følge av den omsøkte reguleringen. Myrområdene vil ikke overflømmes i sin helhet, men noen av de lavereliggende dragene kan bli det. Når det gjelder elveøra vil den i sin helhet bli stående under vann i vekstperioden, og mindre områder av høgstaudevegetasjonen vil også overflømmes. FNF Nordland mener mye av naturverdiene rundt Kvannvatn står i fare for å forsvinne ved å tillate omsøkt regulering.

For fossen og fossesprutsonen så vil den påvirkes av at magasinet skal fylles opp til HRV og bare slipp av omsøkt minstevannføring. Fossen vil blant annet i mai måned være redusert med mindre fossesprøyt, mindre vanddekt fosseareal og færre aktive flomløp.

FNF Nordland mener dette kan være ugunstig i forhold til vekstperioden hos den tilknyttete floraen. Fossesprutsonen er interessant i forhold til biologiske verdier og det er gjort funn av næringskrevende arter der.

For storlom, som er svært sårbar for vannstandsreguleringer fordi reiret plasseres ved vannkanten, foreslås det å holde vannstanden i Kvannvatn stabil fra 15.juni til 31.juli. FNF Nordland har ingen kommentarer utover at NVE må gjøre en grundig vurdering om foreslått periode for stabil vannstand er tilstrekkelig som avbøtende tiltak og i hvilken grad en regulering vil påvirke hekkebiotopen og forholdene for storlom.

For landskap og friluftsliv vil det utvilsomt ha negative konsekvenser ved en gjennomføring av de omsøkte planene med økt regulering av Kvannvatn. Neddemt areal og demningen i sin helhet vil ha negativ effekt og redusere opplevelsesverdien i området, både lokalt og fra lengre distanse og områder som blir hyppigere brukt som turområder.

En regulering vil gi en reduksjon av villmarkspregede områder, noe som etter vår oppfatning øker konfliktene ytterligere og til et uakseptabelt nivå.

Konklusjon

Av hensyn til landskap, friluftsliv og naturverdier henstiller FNF Nordland om at det ikke må tillates ytterligere inngrep og regulering av Kvannvatn.»

Søkers kommentarer

Høringsuttalelsene har vært forelagt tiltakshaver og nedenfor følger NVEs oppsummering av de viktigste punktene i tiltakshavers kommentarer:

«1. Rana kommune Datert 28.09.2015.

Rana kommune fremmet en innsigelse til søknad til å regulere Kvannvatn mellom kote 467-473. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er at Rana kommune mener at oppdemming, landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Kvannvatn som følge av regulering av vannstanden høyere enn i dag vil redusere naturverdiene i området og påvirke hensynsskrevende arter på en negativ måte. Rana kommune mener at oppdemming av Kvannvatn også vil påvirke vannkvaliteten til Storforshei vannverk negativt og vil ikke være i tråd med vannforskriften §17.

Kommentar:

Rana Kommune overdro Kvannvatn dam og medfølgende konsesjon og forpliktelser i forhold til denne til SM i avtale 20.11.2012. Utbygger overtok en dam i svært dårlig forfatning som stod foran en massiv oppgradering. Damtilsynet i NVE er svært kritisk til tilstanden på dammen som er i konsekvensklasse 1. Oppgraderinger er startet allerede ved at det er laget en tappemulighet som gjør det mulig å renovere/erstatte dagens platedam i tre.

Rana Kommune sier i sin innsigelse at utbyggingen vil påvirke landskapet negativt og gi en reduksjon av verneverdiene innenfor nasjonalparken. Vi må her påpeke at Kvannvatn ligger ca. 1,5km utenfor nasjonalparken.

Det foreligger ikke registrerte naturtyper i influensområdet for tiltaket i Miljødirektoratets Naturbase (april 2016). Ved Norconsults befaring av området i 2011 ble det imidlertid angitt fem lokaliteter med naturverdier, hvorav en også oppfyller DN håndbok 13 avgrensningskriterier for verdifulle naturtyper. Det gjelder en fossesprutsone om lag 330 meter nedstrøms dam Kvannvatn, som i dag ikke er underlagt pålegg om slipp av minstevannføring.

Følgende naturverdier ble registrert i influensområdet for tiltaket i 2011:

- *Intermediær myr i nordenden av Kvannvatn, vurdert å inneha middels verdi*
- *Elveør i nordenden av Kvannvatn, vurdert å inneha middels verdi*
- *Høystaudevegetasjon spredt rundt Kvannvatn, vurdert å inneha liten-middels verdi*
- *Fossesprutsone i øvre del av Sagelva, vurdert å inneha middels-stor verdi*
- *Liten bekkekløft rett nedstrøms fossesprutsonen, vurdert å inneha liten verdi*

Vi mener at en heving av HRV i Kvannvatn vil ha svært begrensede negative virkninger for naturmangfold. En liten elveør i nordenden av vannet vil kunne bli neddemt store deler av vekstsesongen, men her vil vi bemerke at elveøra er for liten til å bli avgrenset av DN-håndbok 13. Det er heller ikke registrert truede arter i tilknytning til området. Høystaudevegetasjonen rundt Kvannvatn og den middels rike myra i nordenden vil i svært liten grad bli påvirket ved heving av HRV med 3 meter. Fossesprutsonen og den lille bekkekløften i øvre del av Sagelva er ikke underlagt pålegg om minstevannføring i dag og går tidvis tørt. Slipp av sesongvariert minstevannføring mener vi vil gi bedre livsforhold for vassdragstilknyttede arter i dette området, selv om flomvannføringene i perioder blir noe redusert.

Det er registrert noen truede arter i området, det er fiskemåke (nær truet, NT) og jerv (sterkt truet, EN). Storlom, strandsnipe og rødstilk er tatt ut av rødlista i 2015 og har nå status LC, - livskraftig. Når det gjelder fiskemåke, strandsnipe, rødstilk og jerv vurderes ingen å bli nevneverdig berørt av tiltaket. For storlommen mener vi tiltaket vil kunne gi positive virkninger, med stabil vannstand i Kvannvatn i hekketiden.

Området kan heller ikke klassifiseres som «naturområde med urørt preg» da Kvannvatn siden 1964 har vært regulert med 3 meter.

Sagelva Minikraftverk har i mange år hatt et godt samarbeid med VA avdelingen i Rana Kommune og er i dialog for å i størst mulig grad sikre god vannkvalitet i fremtiden.

Storforshei Vannverk forsynes i dag fra Sagelva ved kote 190. Vannet på kote 190 er tidvis preget av en del humus og høyt fargetall grunnet stort tilsig fra omkringliggende bekker. SM har tilbudt Rana Kommune å hente vann fra rørgaten som kommer fra kote 411 og det er allerede etablert en avtapping herfra til vannverket. Vi er allerede i gang med å hente vannprøver på kote 190 og 411 samt i Kvannvatn for å sammenligne kvaliteten. Selv om vi bare har fått tatt prøver 3 ganger til nå ser vi helt klart en tendens til at vannkvaliteten er vesentlig høyere på kote 411 enn på kote 190. Sagelva Minikraftverk har fått utført en grundig utredning fra Norconsult som oppsummerer med at man faktisk kan få bedre vann fra kote 411 etter utbygging enn man har fra kote 190 i dag. Videre vannprøver og analyser vil være med på å avklare disse spørsmål.

En større regulering av Kvannvatn vil i fremtiden bidra til å minske flomperiodene samt å sikre vannforsyningen i tørre perioder.

Sagelva Minikraftverk har også bygget ny damvokterbu med forbrenningstolett og null utslipp som erstatning for den gamle som var bygget med utedo og avrenning rett mot Sagelva.

Det vises også til avbøtende tiltak i revidert søknad av Mai 2015 samt egen rapport fra Norconsult datert 02.12.2015 (vedlagt).

2. Nordland Fylkeskommune Datert 27.10.2015

Nordland Fylkesting anbefaler Olje- og energidepartementet (OED) å gi konsesjon til økt regulering av Kvannvatn og utvidelse av Kvannvatn Kraftverk med de forutsetningene som nevnt.

Kommentar:

Utbygger vil gjøre de avbøtende tiltakene som er foreslått i revidert konsesjonssøknad av mai 2015.

3. Fylkesmannen i Nordland Datert 05.10.2015.

Dagens reguleringsregime ivaretar de landskapsmessige og naturfaglige verdiene på en på en forholdsvis god måte. Nærheten til Saltfjellet-Svartisen Nasjonalpark og de eksisterende ferdselsårer inn i nasjonalparken, taler for avslag på omsøkte endringssøknad. Hensynet til reindriften taler også mot konsesjon for omsøkte tiltak.

Kommentar:

Kvannvatn ligger 1,5 km utenfor nasjonalparken, det er søkt om en økning på reguleringen på 3 meter. Det vil ikke gjøre at det blir vanskeligere å ferdes langs vannet i dag enn før utvidelsen

av reguleringen. Det er i dag et eksisterende inngrep i Kvannvatn med en regulering av Kvannvatn på 3 meter.

Uttalelsen fastslår at prosjektet vil gi tap av inngrepsfri natur. Dette stemmer ikke da Kvannvatn allerede er regulert 3 meter.

Det framheves også i uttalelsen at økt magasinering vil redusere vannføringen i fossen i oppfyllingsperiodene med mindre fossesprut, mindre vanndekt fosseareal og færre aktive flomløp. Det må her kommenteres at det etter utbyggingen vil bli langt flere dager med fossesprut enn det er i dag da dette er hele hensikten med reguleringen. Det er i tillegg foreslått minstevannføring fra Kvannvatn som avbøtende tiltak. Dette er ikke tilfelle i dag.

Fylkesmannen reagerer på at den eksisterende vannledningen ligger i dagen og har vanskeliggjort flytting av rein i området. Det må her bemerkes at flytting av rein foregår i perioden mars-april og i denne perioden er snømengden så stor at rørgaten ikke synes eller er til hinder for ferdsel. For øvrig er denne løsningen godkjent i detaljplan fra 2007.

Når det gjelder kryssing av Kvannvatn vinterstid vil vi påpeke at det vinterstid vil foregå en nedtapping av Kvannvatn noe som ikke vil gi dårlig is på selve vannet. For øvrig vil vi påpeke at vi har vært i konstruktiv dialog med Saltfjellet Reinbeitedistrikt og blitt enige om nødvendige tiltak i forhold til reindriften i området.

Ferdsel langs vannet foregår i liten grad i dag, og det er en vanskelig rute fra Ørtfjellet til Stormdalen. For å gå langs vannet må man gå i bratt sidehelling med en del stein og berg. Vi kan ikke se at dette vil endre seg vesentlig som en følge av oppdemmingen.

4. Direktoratet for Mineralforvaltning datert 06.10.2015

Direktoratet for Mineralforvaltning hadde ingen merknader til tiltaket.

5. Statens vegvesen datert 06.07.2015

Statens vegvesen hadde ingen merknader til tiltaket.

6. Mattilsynet

Mattilsynet konkluderer i uttalelse 11.08.2015 med at alternativ 1 (Regulering fra 467-473) ikke kan tillates før det er gjort ytterligere undersøkelser i forhold til påvirkning av råvannskvalitet. Det er også uttrykt bekymring for ny hytte som er satt opp som erstatning for den gamle.

Kommentar:

Sagelva Minikraftverk har brukt en del ressurser på å finne et miljø med god nok kompetanse på området til å kunne gi en kvalifisert uttalelse angående drikkevann. Vi har deretter fått utarbeidet en faglig god rapport som belyser de bekymringene mattilsynet og Rana Kommunes VA avdeling har hatt. Området har vært befart sammen med Mattilsynet og VA avdelingen og de bekymringer som har kommet fram har blitt tatt på alvor.

Vi har tatt vannprøver i vinter/vår 2016 og fortsetter med det utover sesongen 2016. Analysene herfra vil vise vannkvaliteten på dagens vannforsyning på kote 190 i forhold til den nye avtappingen i røret som kommer fra kote 411. Tendensen er allerede i dag slik at vannkvaliteten er mye høyere på kote 411. Utredningen som er gjort fra Norconsult oppsummerer med at man faktisk kan få bedre vann fra kote 411 etter utbygging enn man har fra kote 190 i dag.

Når det gjelder den nye damvokterbuen som er satt opp som en erstatning for den gamle vil vi få framheve at man samtidig fikk erstattet den gamle utedoen som hadde avsig rett i Sagelva med en ny utslippsfri forbrenningstolett. Bygging av ny damvokterbu ble for øvrig godkjent NVE i detaljplan 27.6.2013.

Dammen står foran en svært nødvendig oppgradering og anleggsarbeider er ikke til å unngå. Denne oppgraderingen må komme uansett utfall av denne konsesjonssøknaden. Sagelva vil i prosjektfasen fortsette samarbeidet med Mattilsynet og Rana Kommune for å unngå forurensning av drikkevannet i denne perioden.

7. Sametinget datert 19.10.2015

Det er registrert en samisk kokegrop med Askeladden ID102645 i området som vil bli påvirket ved en eventuell oppdemming.

Kommentar:

Det ble gitt dispensasjon fra Riksantikvaren den 4 juli 2013 for utgraving av kokegropen. Varigheten på dispensasjonen er på 3 år. Søknad om forlengelse av dispensasjonen er sent.

8. Forum for natur og friluftsliv Nordland datert 20. oktober 2015.

FNF skriv selv at av hensyn til landskap, friluftsliv og naturverdier henstiller FNF Nordland om at det ikke må tillates ytterligere inngrep og regulering av Kvannvatn.

Kommentar:

Utbygger vil gjøre de avbøtende tiltakene som er foreslått i revidert konsesjonssøknad av mai 2015. En heving av Kvannvatn (467-473) vil ha svært begrensede negative virkninger for naturmangfold. En liten elveør i nordenden av vannet vil kunne bli neddemt store deler av vekstsesongen, men her vil vi bemerke at elveøra er for liten til å bli avgrenset av DN-håndbok 13. Det er heller ikke registrert truede arter i tilknytning til området. Høystaudevegetasjonen rundt Kvannvatn og den middels rike myra i nordenden vil i svært liten grad bli påvirket ved heving av HRV med 3 meter. Fossesprutsonen og den lille bekkekløften i øvre del av Sagelva er ikke underlagt pålegg om minstevannføring i dag og går tidvis tørt. Slipp av sesongvarierte minstevannføring mener vi vil gi bedre livsforhold for vassdragstilknyttede arter i dette området, selv om flomvannføringen blir noe redusert

Utbygger mener at det vil ikke bli en reduksjon av villmarkspregede områder da det i dag allerede er en regulering av Kvannvatn på 3 meter.

Området som mål for skitur/skikjøring vil ikke bli påvirket av tiltaket med unntak av selve dammen som vil synes i terrenget i likhet med dagens dam.

10. Saltfjellet Reinbeitedistrikt Datert 09.11.2015

Saltfjellet reinbeitedistrikt skriver i sin uttalelse at området brukes i forbindelse med flytting og samling av rein.

Kommentar:

Sagelva Minikraftverk har vært i møte med representanter for reinbeitedistriktet og kommet fram til avbøtende tiltak som aksepteres av begge parter.»

Innsigelse

Rana kommune har fremmet innsigelse til tiltaket. NVE holdt innsigelsesmøte med kommunen den 27.9.2016. Så lenge det er snakk om en økt regulering utover dagens tre meter, opprettholder kommunen sin innsigelse. Kommunen kan akseptere at dagens regulering på tre meter kan nyttes til kraftproduksjon. Vi viser til referat fra møtet for en fullstendig redegjørelse av innsigelsesgrunnlaget.

NVEs oppsummering av søknaden

Om søker

Tiltakshaver er Sagelva Minikraftverk AS et aksjeselskap med fem ulike aksjonærer med lik aksjeandel. Selskapets formål er bygging og forvaltning av kraftverk.

Søknaden

SM søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å øke slukeevnen i eksisterende turbin i Kvannvatn kraftverk, å utvide Kvannvatn kraftverk med en turbin og øke installert effekt i Sagelva 1 og 2. Videre søker de etter vassdragsreguleringsloven § 5 om tillatelse til å regulere Kvannvatn innenfor dagens regulering som er til vannforsyning (467 LRV og 470 HRV), samt å heve vannspeilet slik at ny regulering blir mellom kote 467 (LRV) og 473 (HRV). I tillegg søkes det etter energiloven for nødvendige tillatelser til den ev. utvidelsen. En tre meter regulering vil ifølge søknaden gi 722 naturhestekrefter mens en regulering på seks meter vil gi 1135 naturhestekrefter.

Beliggenhet og eksisterende forhold

Det planlagte kraftverket ligger ved Storforshei i Rana kommune i Nordland. Sagelva renner ut i sørenden av Kvannvatn og ut i Ranaelva. Kvannvatn ligger ovenfor tregrensen i et område som er definert som høyfjell, like ved grensen til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Kvannvatn har inntil nå vært regulert til vannforsyningsformål. Maksimal reguleringshøyde er tre meter. Høsten 2012 ble dammen i Kvannvatn overdratt fra Rana kommune til SM. Dammen er bygget på 60-tallet av tre og betong. Samtidig ble det satt opp ei hytte, som eies av Rana kommune, ved dammen. Denne blir benyttet som kombinert lager og sikringsbu. Lengre ned i vassdraget på kote 411 er inntaket til Kvannvatn kraftverk etablert. Rørgaten fra inntaket til kraftstasjonen på kote 110 er delvis nedgravd. På kote 340 ligger inntaket til Sagelva 1 kraftverk. Fra denne dammen går rørgata ned til kraftstasjonen på ca. kote 190. Kraftstasjonen (Sagelva 1) har sitt utløp til en dam som benyttes til kommunens vannverk, herfra hentes drikkevann til Storforshei. Samme dam benyttes som inntak til Sagelva 2 kraftverk, som ligger på kote 110.

I samme område er det etablert en skogsveg opp til kote 354. Like i Nærheten i nedre deler av området ligger Rana Gruber med dagbrudd, gråsteinsliperi og veier som følge av denne driften.

Nettilknytning

SM har fått skriftlig bekreftelse fra Helgelandskraft om ledig kapasitet til innmating av 1,2 MW ekstra fra Kvannvatn kraftverk. Dette utløser ikke behov for oppgraderinger av eksisterende nett bortsett fra justeringer av vern i området.

Fallrettigheter og grunneierforhold

Kvannvatn og området rundt Kvannvatn eies av Statskog. SM har inngått privatrettslig avtale med Statskog om bruk av fallet, neddemming av omsøkt areal og leie av arealer for de tekniske anleggene.

Kraftproduksjon og utbyggingskostnader

Tiltaket med økt regulering i Kvannevatnet og økt slukeevne i kraftverket vil ifølge konsesjonssøknaden medføre en økt årsproduksjon på ca. 6,4 GWh med seks meter regulering. Mesteparten av kraften vil genereres om vinteren. Tiltakene er samlet kostnadsberegnet til 12,67 mill. kroner med prisnivå 2012 og indeksjustert til prisnivå 1.1.2017 blir det 14,3 mill. kroner. Dette gir en spesifikk utbyggingskostnad på 2,21 kr/kWh med prisnivå 2017. NVE har beregnet at produksjonen i Kvannevatn kraftverk vil øke med ca. 6 % ved å øke installert effekt uten å benytte reguleringsmagasin. Dersom en i tillegg tar i bruk regulering av Kvannevatnet, vil produksjonen øke med ca. 22 % med tre meter regulering og 31 % med seks meter regulering. Regulerbarheten er beregnet til hhv 3 % med tre meter regulering og 7 % med seks meter. Alternativet med seks meter regulering har en nyttekostnadsbrøk som ligger blant de 20 % beste av konsesjonsgitte vann- og vindkraftverk som ikke er bygget, mens alternativet med tre meter regulering ligger nær gjennomsnittet. Vi vil likevel bemerke at økt reguleringsaktivitet i seg selv også vil øke produksjonen uten at dette er tallfestet.

Eksisterende turbiner i Sagelva 1 og 2 har dårlig virkningsgrad og gir dårlig utnyttelse av reguleringen for kraftverkene. En oppgradering av disse vil bedre dette selv uten å øke slukeevnen. I Kvannevatn kraftverk er det planlagt å øke slukeevnen fra 1,5 m³/s til 1,7 m³/s slik at man oppnår en generatoreffekt på 4,2 MW. Videre er det planlagt installert en Pelton-turbin til med maksimal slukeevne på 0,53 m³/s og effekt på 1,17 MW.

Omsøkte tiltak har en positiv nyttekostnadsbrøk for støtteordning og vurdert til å ligge blant de beste vann- og vindkraftprosjektene som har endelig konsesjon men ikke er bygget.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I gjeldende kommuneplan for Rana (arealdel) er området Sagelva ved Storforshei i utgangspunktet vurdert som vassdrag som det er åpnet for tiltak knyttet til kraftverksutbygginger.

Rana kommune har i 2009 fått laget en "Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune" Tiltaksområdet kommer inn under utredningens delfelt 20, Vesteråga.

Fylkeskommunale planer

Nordland fylkeskommune har laget "Regional plan om små vannkraftverk i Nordland" i 2012. Omsøkt prosjekt synes å være i tråd med planen.

Verneplan for vassdrag

Sagelva er ikke omfattet av verneplan for vassdrag.

Nasjonale laksevassdrag

Rana er et nasjonalt laksevassdrag og Ranafjorden en nasjonal laksefjord. Sagelva drenerer til Ranaelva ovenfor anadrom strekning.

Nasjonalparker og andre verneområder

Grensen til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark går ca. 1,2 km nord for Kvannevatn. Verneformålet med nasjonalparken er ifølge beskrivelsen å bevare et vakkert og nærmest uberørt fjellområde, med dets plante- og dyreliv og geologiske forekomster, der variasjonen i naturforholdene er særlig markert og

verdifull. I tillegg skal nasjonalparken bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske- og andre kulturminner. Svartisen består av to atskilte breer: Vestisen og Østisen. Brelandskapet inneholder elvesletter med sand- og leiravsetninger som er under stadig forandring av breelvene.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Rana kommune retter innsigelse til søknad om tillatelse til å regulere Kvannvatn mellom kote 467 og 473. Kommune mener at oppdemming, landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Kvannvatn som følge av en ev. heving av vannstanden vil redusere naturverdiene i området og påvirke hensynsskrevende arter på en negativ måte. Rana kommune mener i tillegg at oppdemming av Kvannvatn også vil påvirke vannkvaliteten til Storforshei vannverk negativt. Kommunen kan derimot akseptere at dagens eksisterende regulering på tre meter benyttes til kraftproduksjon.

Fylkesmannen i Nordland mener at utvidelse av anlegget gjennom økt regulering vil påvirke allmenne interesser i så stor grad at det taler for avslag. Fylkesmannen legger i sin begrunnelse vekt på økt belastning på naturen, nærheten til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og friluftsliv som følge av ferdselsårene inn i nasjonalparken. I tillegg vil tiltaket medføre negative konsekvenser for reindrift.

Fylkesmannen mener likevel at dagens reguleringsregime ivaretar de landskapsmessige og naturfaglige verdiene på en forholdsvis god måte.

Nordland fylkeskommune anbefaler at det blir gitt konsesjon dersom det blir satt vilkår som i tilstrekkelig grad ivaretar interessene som blir berørt.

Direktoratet for mineralforvaltning har ingen spesielle merknader til utbyggingen.

Statens vegvesen har ingen spesielle merknader til den planlagte utbyggingen.

Mattilsynet mener at tiltaket ikke kan ikke tillates før det er gjort ytterligere undersøkelser i forhold til påvirkning av råvannskvalitet.

Saltfjellet reinbeitedistrikt kan akseptere en utvidelse dersom de får dekket kostnader som følge av ulempene ved økt regulering, slik at distriktet kan sette inn tiltak som ivaretar dyrenes velferd. I motsatt tilfelle vil ikke distriktet godta økt regulering av Kvannvatn.

Samediggi/Sametinget går ikke imot det omsøkte tiltaket, men gjør oppmerksom på at det må søkes om dispensasjon om frigivelse av en samiske kokegrop i området dersom Kvannvatn skal heves.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) mener at det ikke må tillates ytterligere inngrep og regulering av Kvannvatn.

Vurdering av det samlede kunnskapsgrunnlaget

Det følger av naturmangfoldloven § 8, første ledd, at beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Videre skal kravet til kunnskapsgrunnlag stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapporten, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 13.04.18. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere tiltakets omfang og virkninger på

det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

NVEs vurdering av konsesjonssøknaden

Den planlagte utvidelsen gjelder å ta i bruk og ev. utvide regulering i Kvannvatn og øke slukeevne i Kvannvatn kraftverk. Inngrepene er planlagt i et høyfjellsområde, der området rundt Kvannvatn fremstår som urørt da dagens dam er relativt liten og reguleringen på tre meter ikke er benyttet særlig aktivt da det er regulert til drikkevannsformål. De største konfliktene er knyttet til en eventuell økt regulering. Vi har ikke mottatt kommentarer som gjelder økt slukeevne i Kvannvatn kraftverk eller en ekstra turbin. Det er heller ikke kommet innvendinger til økt installert effekt i Sagelva 1. og 2. Disse tiltakene har vi derfor ikke vurdert nærmere.

Elektriske anlegg og overføringsledninger

I følge konsesjonssøknaden er det gitt skriftlig bekreftelse fra Helgelandskraft om plass til innmating av 1,2 MW ekstra fra Kvannvatn kraftverk. Dette skal ifølge Helgelandskraft ikke utløse behov for oppgraderinger av eksisterende nett bortsett fra justeringer av vern i området.

Hydrologi

Nedbørfeltet til Kvannvatn er beregnet til ca. 19,5 km² og middelvannføringen til 1,26 m³/s. Effektiv innsjøprosent for Kvannvatn er beregnet til 2,8 %, breandel til 7 % og snaufjellandel 85 %.

Magasinvolument med tre meter regulering er beregnet til 1,65 mill. m³. Dersom reguleringen økes til seks meter vil magasinvolument bli ca. 4,5 mill. m³. Avrenningen varierer noe fra år til år med flest flommer om sommeren. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 260 og 26 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved utløpet i Kvannvatn er beregnet til 43 l/s.

Maksimal slukeevne i Kvannvatn kraftverk er planlagt til 2,1 m³/s og minste driftsvannføring 0,2 m³/s. Ifølge søknaden vil dette medføre at 64 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

For Kvannvatn kraftverk tilsvarer maksimal slukeevne ca. 167 % av middelvannføringen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 22 dager i et middels vått år. I 95 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Det er planlagt å slippe en differensiert helårlig minstevannføring fra dam i Kvannvatn tilsvarende 135 l/s i sommersesongen og 35 l/s vintersesongen tilsvarende det som slippes fra kraftverksinntaket og til Sagelva i dag. Ved stort tilsig og overløp på dam vil kraftverket gå for fullt. I periodene med lavt tilsig, planlegges det start/stopp kjøring av Kvannvatn kraftverk. I disse periodene vil ikke Sagelva 1 og 2 være i drift.

I vinterhalvåret vil magasinet tappes ned mot LRV. Når snøsmeltingen starter i mai vil magasinet fylles opp. Fra 15. juni vil vannstanden holdes stabil gjennom hekkeperioden til storlom.

NVE legger vekt på SM sine erfaringer med vassdraget når det gjelder de hydrologiske forholdene og optimaliseringen av slukeevne i kraftverket. Med økt reguleringshøyde og økt slukeevne i Kvannvatn kraftverk må en forvente at flomtoppene blir noe redusert på utbyggingsstrekningen. Elva vil også få dempet den naturlige vannføringsdynamikk ytterligere. Ved å endre utnyttelsen av reguleringen til kraftverksformål fremfor tapping til drikkevann, som er tillatelsen i dag, vil en med stor sannsynlighet oppleve at vannstanden pendler oftere og mer aktivt enn tidligere, og at reguleringssonen dermed blir opplevd som mer synlig.

Landskap og friluftsliv

Kvannvatn og området rundt fremstår i dag som relativt uberørt da dagens dam er lite synlig og reguleringen benyttes i liten grad. Kvannvatn har om sommeren en blågrønn farge, som følge av bresmelting. Vatnet er grunt i nordøstenden med ei større elveør som innehar særegne elveformasjoner. I motsatt ende av vatnet er det noe dypere, men her er det flere øyer som gir vatnet et særtrekk og lett gjenkjennelighet. Tiltaksområdet ligger ovenfor tregrensen i et relativt snaut høyfjellsområde med stedvis fravær av lausmasser og nakne områder med fjell i dagen. Innimellom stein og fjell, særlig ned mot Kvannvatn, er det likevel relativt frodig vegetasjon til å være oppe i fjellet. Nedstrøms Kvannvatn, oppstrøms inntaket til Kvannvatn kraftverk er det en foss som danner et markant landskapselement ved høye vannføringer.

Slike områder ovenfor tregrensen kan betraktes som sårbare områder. Inngrepene som planlegges oppe i Kvannvatn vil etter vårt syn bidra til å endre områdets status og karakter. Åpne storlandskap som området rundt Kvannvatn må ses i sammenheng med urørthet.

Rana kommune fremhever områdets landskapsmessige kvaliteter og områdets urørte preg. Kommunen gjør også oppmerksom på at en ev. heving av vannstanden vil kunne påvirke verneverdiene innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. I følge kommunen ligger de største konfliktene knyttet til planen å heve vannstanden med ytterligere tre meter. I likhet med kommunen mener Fylkesmannen at en økt regulering og en mer omfattende demning vil virke negativt på opplevelsesverdiene i området. Fylkesmannen gjør oppmerksom på at tiltaket vil bli synlig fra deler av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Dette gjelder blant annet en turrute inn til Stormdalen. Fylkesmannen påpeker at naturverdiene knyttet til strandsonen forringes, elveøra ved innløpselva vil bli påvirket samt at fossen nedenfor Kvannvatn vil få redusert vannføring i oppfyllingsperioden. FNF Nordland mener at en neddemning i sin helhet vil ha negativ effekt på opplevelsesverdien i området, både lokalt og fra lengre distanse. FNF gjør oppmerksom på at dette er områder som blir hyppig brukt som turområde. FNF mener at særlig tap av områder med urørt preg øker konflikten til et uakseptabelt nivå.

I følge Miljødirektoratets Naturbase ligger deler av Kvannevatn kraftverk innenfor kartlagt friluftsområde, Tørrbekkmoen – Bomfjellet. Dette området er beskrevet som et skikjøringsområde med store opplevelseskvaliteter. Området strekker seg fra Bomfjellet og inn på nedre deler av influensområdet til Kvannvatn kraftverk, Tørrbekkmoen. Området er spesielt egnet til aktiviteten og det er få områder i nærheten som kan erstatte dette området. NVE mener at en ev. utvidelse ikke vil påvirke dette kartlagte friluftsområdet utover dagens påvirkning.

NVE mener at planene som omfatter ytterligere tre meter heving, vil fremstå som et betydelig inngrep. NVE mener at ulempene til friluftslivet forsterkes i og med at Kvannvatn er et markant landskapselement som er godt synlig fra turstier som fører inn til nasjonalparken. Det er særlig i sørenden og nordenden av vatnet de negative landskapsvirkningene vil bli størst se fig. 5 og 6. Med en økt regulering vil det være behov for å utvide dammen betydelig, da området flater ut og dammen må trekkes godt inn over landet slik at bredden øker betydelig se fig 3 og 4.

Fig 3: Dagens dam.

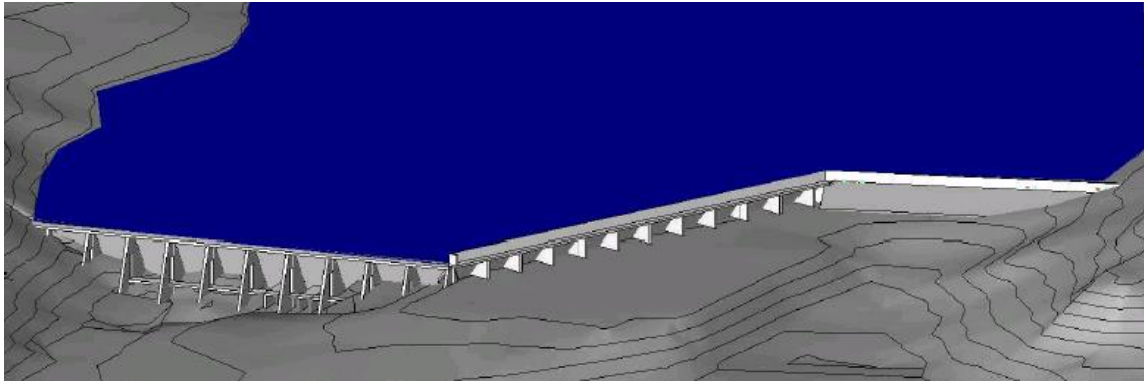

Fig 4: Ny dam.

Fig 5: Kvannvatns nordende med et mindre myrområde (høyre nedre hjørne) og elvedelta.

Fig 6: Kvannevatns sørende med dagens dam i nedre del av bildet.

NVE mener at en utvidet dam slik det er beskrevet i søknaden, sammen med en økt regulering på tre meter vil bli godt synlig i et stort landskapsrom. NVE er klar over at det allerede er etablert en regulering i området, men en ytterligere heving av vannstanden vil etter vårt syn forsterke de negative effektene av vassdragsreguleringen. Dagens regulering på tre meter har eksistert over flere år og slik vi ser det er det nå etablert en slags naturtilstand. Dersom NVE gir tillatelse til å benytte dagens regulering til kraftverksformål, må en forvente et endret reguleringsregime ved at vannstanden vil pendle noe mer enn tidligere. Selv om dette kan virke noe negativt på landskapet mener NVE at dagens regulering på tre meter kan aksepteres selv om reguleringsformålet endres til produksjon av kraft. Fylkesmannens merknad om at tiltaket medfører bortfall av 0,25 m² villmarkspreget område er ikke i seg selv tillagt vekt, siden bortfall av INON områder ikke lenger skal være et vurderingskriterie.

På elvestrekningen mellom Kvannevatn og kraftverksinntaket til Kvannevatn kraftverk er det en foss. Denne fossen er godt synlig når en går opp til Kvannevatn. I og med at reguleringen i Kvannevatn benyttes til vannforsyningsformål i dag, vil det stort sett være overløp over dammen i Kvannevatn og fossen vil stort sett inneha en naturlig vannføring. Dersom det blir gitt konsesjon til å regulere Kvannevatn for kraftproduksjon, vil det være aktuelt å pålegge slipp av minstevannføring fra Kvannevatn. Dette vil sikre en viss minstevannføring i fossen også i oppfyllingsfasen av magasinet.

Søker har selv foreslått slipp av minstevannføring. Størrelsen på minstevannføringsslippet vil bli drøftet og fastsatt gjennom merknad til vilkår og forslag til slike.

Biologisk mangfold

Verdifulle naturtyper

I nordenden av Kvannvatn ligger en myrlokalitet som tidligere (2005) er ansett som en rikmyrlokalitet. I følge miljørapporten fra 2005 ble det ikke funnet karakterarter for rikmyr, men funn av kalkkjære arter. Ut i fra geologien i området og artene som er registrert der, blir myra definert som intermediær myr i miljørapporten. Myra blir beskrevet som hensynskrevende og har blitt vurdert til å ha middels verdi. Ved denne myra renner innløpselva inn i vatnet. Som følge av massetransport over tid har elva dannet fine elvestrender, banker og elveører. I grunnen er det godt med næring. Området er artsrikt og skiller seg artsmessig fra de omkringliggende områdene. I DN-håndbok 13 beskrives elveører som en prioritert naturtype. Noen hundre meter nedstrøms dammen i Kvannvatn ble det registrert en fossesprutsone. Fossen blir i miljørapporten vurdert til å være middels spennende botanisk med næringsrike, overrissende berg og en ustabil fossesprutsone. Fossen er sydvendt og eksponert for lys. Den blir i rapporten vurdert til å ha en middels stor lokal verdi.

Naturtypene, samlet, er i biologisk mangfold rapporten vurdert til å ha middels verdi. Påvirkningen på disse er særlig knyttet til økt regulering. Høringsuttalelse fra Rana kommune legger betydelig vekt på samlede negative konsekvenser for naturmangfoldet. Fylkesmannen mener at naturverdiene langs strandsonen i Kvannvatn vil forringes. Både Fylkesmannen og FNF fremhever elveøra i sine uttalelser og at denne vil bli påvirket, særlig ved økt regulering. Fylkesmannen er bekymret for sedimentering utenfor naturtypen og økt erosjon. FNF påpeker at elveøra i sin helhet vil bli stående under vann i vekstperioden, og mindre myrområder vil bli oversvømt. Både Fylkesmannen og FNF gjør oppmerksom på at magasinering vil redusere vannføringen i fossen samt gi færre flomoverløp, som følge av reguleringen. FNF mener at dette kan gi ugunstige forhold i vekstperiode, særlig knyttet til de næringskrevende artene som er registrert i fossesprøytsonen.

NVE mener at konsekvensene for naturtypene rundt Kvannvatn hovedsakelig er knyttet økt regulering, mens fortsatt regulering innenfor dagens regulerings høyde på tre meter ikke vil påvirke disse i så stor grad. Påvirkningen på naturtypene har etter NVEs syn betydning for konsesjonsspørsmålet. Vi mener likevel at en fortsatt regulering innenfor tre meter kan akseptere med tanke på dette temaet.

Rødlistede arter

I følge Miljørapporten som følger søknaden er det i influensområdet registrert fiskemåke, blåstrupe, fjellrype og hare, alle registrert som nært truet (NT) i Norsk Rødliste for arter. NVE mener at det er av betydning at artene kan hensyntas gjennom ev. detaljplaner og at tiltaket som omsøkt kan aksepteres med tanke på rødlistede arter.

Biologisk mangfold

Det er registrert storlom og røye ved og i Kvannvatn, og disse vil normalt bli påvirket av vassdragsreguleringer. Mange forbinder storlomen med villmark, og særlig er det opplevelsen av fuglens sang som er stemningsskapende. Habitatforringelse er den største trusselen mot opprettholdelse av storlombestanden. Storlomen begynner vanligvis å trekke inn til hekkeplassene fra slutten av april eller senere, når vannene er isfrie. Eggene legges fra først i mai til først i juli og rugetiden er 4 uker. Ungene forlater reiret i løpet av et par døgn, men kan bruke reiret til hvile og varme den første tiden. NVE mener generelt at de negative konsekvensene for storlom i stor grad kan reduseres ved at regulerte vann holder en jevn høy vannstand med små variasjoner i rugetiden og et par uker etter at ungene har kommet på

vatnet. Kvannvatn innehar noen små øyer og holmer. Dette er potensielt gode rugeplasser for vanntilknyttede fugler, da dette gir en naturlig beskyttelse mot predasjon. En regulering på seks meter vil med stor sannsynlighet ha uheldig virkning på potensielle hekkelokaliteter for storlom, da store deler av øyene vil bli oversvømt. Storlomen har vært rødlistet som nært truet fram til 2015. I ny rødliste fra 2015 står storlomen oppført med en livskraftig bestand. NVE mener at en ev. heving av vannstanden i Kvannvatn vil føre til uheldige virkninger for storlom. NVE er av den oppfatning at dagens regulering kan benyttes til produksjon av kraft dersom vannstanden holdes stabil i hekkeperioden for storlom og fram til ungene kommer seg på vannet.

Kvannvatn har tidligere vært et rent ørretvann, men på 70-tallet ble det satt ut røye. Det ble registrert ørret i Kvannvatn fram til 1993. Vatnet ble regulert på slutten av 60-tallet. Fiskeundersøkelsene som følger konsesjonssøknaden viser at det trolig ikke finnes ørret i Kvannvatn i dag. Røyebestanden er i dagens tilstand blitt en naturlig del av innsjøen. Røya benytter strandsonen og innløpselvene i nordøstenden av Kvannvatn til oppvekstområder. Røya i vatnet har normal-høy kondisjon med fin kjøttfarge og er av den grunn attraktiv som mat- og sportsfisk.

Ingen av høringspartene har kommentert fisk spesielt. NVE er godt kjent med at det er de grunne områdene i et vann som produserer mesteparten av næringsdyrene for fisk, særlig de to øvre meterne. Disse grunnområdene er også viktige oppvekstområder. En regulering vil kunne påvirke næringstilgangen for fisk i Kvannvatn ved at vannavhengige næringsdyr ikke klarer å tilpasse seg reguleringsregimet. Dette gjelder særlig dyr med liten egenbevegelse og kritiske livsstadier (for eksempel egg) som blir liggende på tørt land ved senkning av magasinet. En endring i fiskebestanden vil også kunne endre næringstilgangen til storlom og redusere verdien som sportsfiskevatn.

NVE legger vekt på at fiskebestanden i Kvannvatn er av lokal verdi og at konfliktene vil øke betraktelig med en regulering på seks meter. NVE ser at dagens regulering på tre meter, der vannstanden i reguleringsmagasinet ofte ligger innenfor det som anses å være de produktive områdene i vatnet, er mindre negativt for dette temaet. NVE mener at en begrenset regulering på tre meter, vil ivareta næringsdyr og oppvekstområder for fisk i tilstrekkelig grad.

Naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om opprustning og utvidelse i Kvannvatn kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen

I influensområdet til Kvannvatn kraftverk finnes det fiskemåke, blåstrupe, fjellrype og hare, alle registrert som nært truet (NT) i Norsk Rødliste for arter. I tillegg er det registrert en myrlokalitet som tidligere (2005) er ansett som en rikmyrlokalitet, ei elveør og en fossesprøytzone med middels verdi. Med en noe mer aktiv regulering må en påregne noe økt erosjon i elveøra. Utvidelsen vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 selv om påvirkningen lokalt er negativ.

NVE har også sett på virkningen på oppdemming av Kvannvatn i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Tiltaket vil i liten grad påvirke rødlistede arter utover dagens påvirkninger i området. Av naturtyper vil en fossesprøytzone av lokal verdi få redusert vannføring i perioder og en elveør vil bli neddemt. Ingen av disse naturtypene er vurdert til å ha stor verdi. Den

samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke får avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet. Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til forslag til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landbruk

Det er ikke registrert skog- eller jordbruk i tiltaksområdet. Det er ifølge søknaden avmerket beiteområde for sau og storfe som på det nærmeste ligger ca. 800 meter sydvest for planlagt dam.

NVE mener at dette temaet ikke vil påvirke konsesjonsspørsmålet.

Kulturminner

I følge miljørapporten ligger det ei samisk kokegrop på land i nordøstre delen av Kvannvatn. Kokegropa er automatisk fredet etter kulturminneloven av 1978. Ved en ev. oppdemming blir denne kokegropa liggende under vann ved HRV.

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom de skulle støte på fornminner. Sametinget gjør oppmerksom på en samisk kokegrop, som vil bli direkte berørt av tiltaket, og at det må søkes om dispensasjon om frigivelse av kokegropa før en ev. utvidelse. NVE vil også bemerke at SM har fått fritak før, og vil søke igjen dersom det blir gitt konsesjon. NVE mener også at dette forholdet blir ivarettatt gjennom NVEs standardvilkår i en ev. konsesjon.

Reindrift

Tiltaksområdet ligger i Saltfjellet reinbeitedistrikt i Nordland reinbeiteområde. I følge søknaden ligger den nærmeste trekkleia ca. 2 km unna tiltaksområdet. Det ligger et oppsamlingsområde med grense ca. 500 meter nedstrøms utløpet av Kvannvatn, samt en plass for oppsett av midlertidig gjerde ved Ytterdalen. Det foregår noe flytting av rein vinterstid, i den søndre delen av Kvannvatn nær utløpet. I tillegg foregår det noe beite ved de nordre delene av Kvannvatn, på rabbene der det vokser reinlav. Det er ikke registrert kalving i tiltaksområdet i de senere årene. Området i nordenden av Kvannvatn vurderes å ha middels god produksjon av næringsplanter for reinen og middels bruksfrekvens. Tiltaksområdet er ikke unikt da det finnes tilsvarende beiteressurser i området.

Fylkesmannen gjør oppmerksom på at det er ei flyttlei i området og at disse har et særlig vern etter lov om reindrift § 22. Fylkesmannen mener at det er uheldig for reinen at det ligger en vannledning i dagen og at denne har vanskeliggjort flytting av rein i området. Fylkesmannen ber om at denne graves ned eller tildekkes. SM påpeker at flytting av rein foregår i mars-april i en periode med såpass mye snø at rørgaten ikke synes. SM gjør i tillegg oppmerksom på at denne løsningen med rør i dagen er godkjent i NVEs detaljplan fra 2007. Fylkesmannen mener også at konsekvensene ved en ev. økt regulering og endret vannføringsregime ikke er godt nok utredet med tanke på flyttlei. Fylkesmannen påpeker at en økt regulering vil demme ned beiteområder for rein samt at økt reguleringszone og endrede isforhold kan vanskeliggjøre kryssing av Kvannvatn vinterstid.

Reinbeitedistriktet gjør oppmerksom på at området benyttes i perioden november-mai. Området rundt Kvannvatn består av myrer, bratte skråninger og kupert terreng. Slike områder er ifølge reinbeitedistriktet viktige, da det alltid vil finnes tilgjengelige beite her. Reinbeitedistriktet gjør

oppmerksom på at deler av området også fungerer som et oppsamlingsområde. Distriktet gjør spesielt oppmerksom på at nedre deler av området allerede er sterkt berørt i forbindelse med Rana Grubers arealbruk og drift og at en ikke tåler ytterligere utbygginger dersom reinbeiteinteressene ikke blir godt ivaretatt. Ifølge SM har tiltakshaver og Reinbeitedistriktet vært i møte om saken og kommet fram til avbøtende tiltak som kan aksepteres av begge parter.

NVE mener at en økt regulering vil redusere beitearealene i et område som blir beskrevet som viktige beiteområder for reindriften. NVE er av den oppfatning at en økt regulering vil kunne føre til endrede isforhold ved bekkeutløp og innløp i Kvannvatn samt større oppsprukne iskanter langs land.

NVE mener at tiltaket som planlagt vil medføre noen ulemper for reindriftsinteressene i området. Dersom en ikke gir tillatelse til å regulere vatnet med seks meter, men fastsetter dagens regulering på tre meter sammen med avbøtende tiltak, som restriksjoner for tidspunkt for anleggsperioder samt god kommunikasjon mellom reinbeitedistriktet og tiltakshaver, mener NVE at tiltaket likevel kan aksepteres med tanke på reindrift.

Samfunnsnytte

En eventuell utvidelse av Kvannvatn kraftverk og regulering med 6 meter vil gi 6,4 GWh økt regulerbar produksjon i et gjennomsnittså. Det omsøkte tiltaket vil gi samfunnsinntekter gjennom skatter, konsesjonsavgift og konsesjonskraft i tillegg til at dammen blir satt i stand slik at den tilfredsstiller sikkerhetsmessige forskrifter.

Vannforsyning

SM har overtatt eiendomsretten til Kvannvatn dam med alle tekniske installasjoner og bygninger fra Rana kommune. Rana kommune har sitt vannverk til Storforshei i Sagelva. De skal fortsatt hente ut vann fra vassdraget etter overdragelsen av de private rettighetene til regulering av Kvannvatn. Etter overdragelsen har Rana kommune beholdt eiendomsretten og forpliktelsene knyttet til Storforshei vannverk.

I følge konsesjonssøknaden har SM, gjennom privatrettslige avtaler, forpliktet seg til enhver tid å sikre et årlig drikkevannsbehov på inntil 500 000 m³. Fra 16. august til 31. desember skal ikke vannet tappes lavere enn 0,75 m over laveste vannstand.

Rana kommune har rettet innsigelse til økt regulering av Kvannvatn. En av hovedbegrunnelsene er forringet vannkvalitet til Storforshei vannverk.

Mattilsynet mener at det ikke kan gis tillatelse til økt regulering før det er gjort ytterligere undersøkelser i forhold til påvirkning av råvannskvalitet. Mattilsynet mener at en konsesjon uten økt regulering ikke vil medføre store konsekvenser for drikkevannskilden så lenge det tas hensyn ved opprustingen av Kvannvatn kraftverk.

NVE mener at det må være en forutsetning ved en evt. konsesjon at Storforshei vannverk ikke skal få redusert kvalitet på vannet verken i anleggs- eller driftsfasen. Selv om området rundt Kvannvatn er relativt skrint er det en god del vegetasjon og jordsmonn som går helt ned til dagens høyeste regulerte vannstand. NVE mener at det ikke er usannsynlig at denne vegetasjonen og jordsmonnet vil bli vasket ut i Kvannvatn over tid. NVE legger derfor til grunn at vannkvaliteten kan forringes noe i en periode, dersom det blir gitt tillatelse til å øke reguleringsgrensene ved heving. NVE kan i likhet med Rana kommune og Mattilsynet ikke se at en regulering innenfor dagens reguleringsregime vil medføre noen større problemer for drikkevannskilden.

NVEs oppsummering og anbefaling

SM har i perioden 2001-2008 bygd tre kraftverk i Sagelva. SM søker nå om å regulere Kvannvatn og øke slukeevnen i Kvannvatn kraftverk i Rana kommune i Nordland. Hensikten med tiltaket er å kunne oppnå en bedre utnyttelse av vannressursen i vassdraget.

Kvannvatn ble demmet opp ved slutten av 60- tallet og har fram til nå blitt regulert med tre meter for vannforsyningsformål. I medhold av lov om vassdrag av 15.3.1945 ble det gitt en konsesjon av NVE den 19.6.1963 til A/S Norsk Jernverk. Konsesjonen innbefatter rett til å regulere Kvannvatn med en oppdemming på tre meter over den naturlige vannstanden. I offentlige registre er det fortsatt Norsk Jernverk som er eiere av konsesjonen. Konsesjonen har likevel skiftet eiere via privatrettslige avtaler. Den siste overdragelsen skjedde 12.10.2012 fra Rana kommune til SM. Det søkes nå om en offentlig tillatelse til denne reguleringen for kraftforsyningsformål samt å øke denne reguleringen med ytterligere tre meter heving av vannspeilet. Installert effekt ved gjennomføring av alle tiltakene er planlagt økt fra 3,36 MW til 5,37 MW.

NVE har beregnet at produksjonen i Kvannvatn kraftverk vil øke med ca. 6 % ved å øke installert effekt uten å benytte reguleringsmagasin. Med 6 meter regulering vil produksjonen øke fra 15 GWh til 21,4 GWh og gi ny innvunnen energi på ca. 6,4 GWh/år regulerbar kraft. Dagens produksjon er beregnet til 15 GWh/år med 3 meter regulering av Kvannvatn. Dette er likevel en regulering som bare benyttes til vannforsyning. En tillatelse til regulering av Kvannvatnet til kraftforsyning, begrenset til 3 meter, vil derfor også gi en økning fra dagens 15 GWh/år på grunn av mulighet for en mer formålsrettet regulering. Økningen er ikke tallfestet.

De største negative konsekvensene vil etter NVEs mening bli på landskap og friluftsliv. Selv om Kvannvatn allerede er regulert, fremstår området i dag som relativt urørt og eksponert i randsonen til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og godt synlig fra turstier inn i området. Tiltaket vil i tillegg føre til negative konsekvenser for reindrift og biologisk mangfold.

Inngrepene vil påvirke et høyfjellsområde med gode landskapskvaliteter, og vil være godt synlig i et stort landskapsrom. Det er registrert storlom i Kvannvatn. En oppdemming av vatnet vil oversvømme øyene i sørenden av vatnet. Disse øyene er potensielt gode hekkeområder for storlomen. Videre vil en økt regulering være uheldig for fisk, da reguleringen vil kunne redusere tilgangen på næringsdyr og påvirke gyteområder negativt. Som følge av redusert beiteareal vil også en økt regulering være uheldig for reindriften i området. I tillegg vil en oppdemming kunne påvirke flere lokalt verdifulle naturtyper negativt. Kvannvatn er drikkevannskilden til Storforshei og det er usikkert hvilke virkninger en oppdemming vil gi på drikkevannskvaliteten. NVE mener at en ny kraftproduksjon på 6,4 GWh/år ved 6 meter regulering av Kvannvatnet ikke vil oppveie for de ulempene denne økte reguleringen av Kvannvatn vil medføre.

Sagelva Kraftverk AS har ikke en offentlig tillatelse til å regulere Kvannvatn til kraftproduksjon da konsesjonen til reguleringen er gitt til vannforsyningsformål. NVE er av den oppfatning at annen bruk av den eksisterende reguleringen på tre meter vil ha betydelig mindre ulemper enn en utvidet regulering. En utvidelse i slukeevnen og bruk av regulering til kraftforsyningsformål vil sannsynligvis gi en mer aktiv bruk av magasinet, men ved vilkår i en ev. konsesjon, mener NVE at økt slukeevne og benyttelse av dagens regulering til kraftproduksjon kan aksepteres med tanke på de allmenne interessene i området.

Anbefaling

Vassdragsreguleringsloven og vannressursloven

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelser, anbefaler NVE at SM får konsesjon til å utvide Kvannvatn kraftverk, Sagelva 1 og 2 kraftverk samt benytte tre meter regulering av Kvannvatn til kraftproduksjon. Vi anser at § 5 i vassdragsreguleringsloven og vannressursloven §25, er oppfylt. Konsesjonen til regulering av Kvannvatn anbefales gitt på vedlagte vilkår med tilhørende manøvreringsreglement. Tillatelse til utvidelse av Kvannvatn kraftverk kan ivaretas gjennom eksisterende vilkår. Når det gjelder Sagelva 1 og 2 kraftverkene kjenner ikke NVE til ulemper ved økt installert effekt i disse kraftverkene. Vi mener dette er tiltak som ikke trenger nærmere avklaring etter vannressursloven, og kan gjennomføres uten å vente på at denne innstillingen blir ferdigbehandlet. Vår vurdering forutsetter gjennomføring av avbøtende tiltak.

Energiloven og energilovforskriften

Det er gitt skriftlig bekreftelse fra Helgelandskraft om at innmating av 1,2 MW ekstra fra Kvannvatn ikke utløser behov for oppgraderinger av eksisterende nett.

Forholdet til annet lovverk

Plan- og bygningsloven

Saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven er gitt fritak fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven jf. Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forurensningsloven

Ut fra de foreliggende opplysninger i saken, mener NVE det er lite sannsynlig at driftsfasen vil kunne medføre betydelige forurensninger. Dette må søkes særskilt om tiltaki anleggsfasen.

Forholdet til EUs vannforskrift

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har anbefalt vilkår i en ev. konsesjon som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 6, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene

Vi anbefaler tillatelse til økt slukeevne i Kvannvatn etter § 8 i vannressursloven. Tillatelsen krever ingen endring i den konsesjonen som foreligger, og vi anbefaler derfor at økt slukeevne og oppfølging av dette ivaretas innenfor gjeldende konsesjon av 25.8.2006. Konsesjonsvilkårene som her gis blir følgelig etter vassdragsreguleringsloven for regulering av Kvannvatn med tilhørende manøvreringsreglement for dette magasinet.

Under følger kommentarer til enkelte av postene:

Post 1: Konsesjonstid og revisjon

Konsesjonen blir gitt på ubegrenset tid med mulighet for alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2: Konsesjonsavgifter

Reguleringen av Kvannvatnet utløser krav om avgifter. Det skal betales en avgift på kr 24 pr. nat.hk til kommune og kr 8 pr. nat.hk til stat.

Post 5: Byggefrister

De vanlige byggefristene ved tillatelser etter vassdragsreguleringsloven gjelder.

Post 7: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v

Dersom det gis konsesjon til utbyggingen skal detaljerte planer for sikkerhet og planer for miljø og landskap forelegges NVE og godkjennes av NVE før anleggsstart. Arbeid kan ikke startes før planene er godkjent.

Detaljerte planer for arealbruk og konsekvenser ved massetak og deponier skal forelegges NVE og avklares under NVEs godkjenning av detaljplanene. Vi påpeker at standardvilkåret har krav om at kommunene skal ha anledning til å uttale seg om planer for anleggsveier, massetak og plassering av ev. overskuddsmasser. Dette sikrer etter vårt syn kommunenes deltagelse i detaljplanleggingen.

Gjeldende regler for bygg- og anleggsvirksomhet, herunder retningslinjer for støy, støv og trafikkgjennomføring, skal legges til grunn for utarbeidelse av detaljplanene for utbyggingen.

Dammer og vannveier/trykkrør som skal bygges med hjemmel i gitt konsesjon må klassifiseres som grunnlag for utarbeidelse av tekniske planer (planer for sikkerhet). Informasjon om dette finnes på <http://www.nve.no/no/Sikkerhet-og-tilsyn1/Damsikkerhet/KLassifisering1/>.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse. Informasjon om utarbeidelse av planer for landskap og miljø finnes på <http://www.nve.no/no/Sikkerhet-og-tilsyn1/Natur--og-miljotilsyn/Detaljplaner/>.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for NVEs innstilling. Dersom det gis konsesjon til utbyggingen ber vi OED om å synliggjøre/oppsummere eventuelle endringer i forhold til NVEs innstilling på samme måte, for eksempel ved å legge til en egen kolonne i samme tabell.

Kvannvatn kraftverk	Omsøkt	NVEs anbefaling
Regulering Kvannvatn	LRV kote 467 og HRV på kote 473.	Dagens regulering mellom kote 467 til 470 tillates benyttet til kraftproduksjon
Inntak	Dagens plassering på kote 411.	Dagens plassering på kote 411.
Vannvei	Eksisterende vannvei	Eksisterende vannvei benyttes.
Kraftstasjon	Eksisterende kraftstasjon utvides med ca. 50 m ²	Som omsøkt
Største slukeevne	2,35 m ³ /s	Som omsøkt
Installert effekt	5,35 MW	Som omsøkt. Kan justeres i en detaljplan.
Antall turbiner/turbintype	Det er i søknaden foreslått en utvidelse i eksisterende peltonturbin fra 3,63 til 4,2 MW samt sette inn en ekstra peltonturbin med effekt 1,17 MW.	Antall turbiner og turbintype kan justeres ved detaljplan.
Deponier	Deponibehovet er på ca. 1000 m ³ og skulle opprinnelig benyttes til bygging av høyere dam.	Deponeres i samråd med NVEs miljøtilsyn og Rana kommune.
Vei	Eksisterende veier benyttes.	Som omsøkt

Mindre endringer uten nevneverdige konsekvenser kan behandles av NVE som del av detaljplangodkjenningen, med mindre annet er presisert her.

Post 8: Naturforvaltning

Standardvilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen. Eventuelle pålegg i medhold av vilkårene må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse.

Post 9: Automatisk fredete kulturminner

Merknader om kokegrop på side 28 kommer inn under dette vilkåret dersom det gis tillatelse til økt regulering av Kvannvatn. NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen/sametinget for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av eventuelle detaljplaner.

Vi minner ellers om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på automatisk fredede kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8.

Post 12: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir myndighetene hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak, samt tiltak for å hindre erosjon, dersom det skulle vise seg å være nødvendig på et senere tidspunkt.

*Merknad til manøvreringsreglementet*Regulering og vannslipp

NVE fastsetter reguleringshøyden for Kvannevatn lik det som ble gitt av NVE i medhold av lov om vassdrag den 19.6.1963. Dette er oppgitt til å være tre meter mellom LRV på kote 467 og HRV på kote 470 moh. og gir et regulerbart volum på ca. 1,83 mill. m³. Vannstanden i Kvannevatnet holdes stabil fra 15.juni til 31.juli for å ivareta hekkesuksessen til storlommen i vannet.

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Nedbørfelt	km ²	21,4
Årstilsig	Mill. m ³ /år	55,9
Middelvannføring	l/s	1770
Alminnelig lavvannføring	l/s	36
5-persentil sommer	l/s	300
5-persentil vinter	l/s	30
Maksimal slukeevne	l/s	2350
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	133

Tiltakshaver har foreslått følgende slipp av minstevannføring:

Det er planlagt slipp av minstevannføring på 135 l/s i perioden 01.05-30.09 og 35 l/s resten av året fra dammen i Kvannevatn. Ingen av høringsinstansene har spesielle kommentarer til størrelsen på minstevannføringsslippet. NVE er positive til at det er foreslått et differensiert minstevannføringsslipp som gjenspeiler lavvannsperiodene for sommer og vinter. På bakgrunn av konsesjonssøknad, biologisk mangfold rapport, høringsuttalelser, befaring og en samlet vurdering av vassdraget mener NVE at det skal slippes 135 l/s i perioden 01.05-30.09 og 35 l/s resten av året fra inntaksdammen til Kvannevatn kraftverk, hvilket tilsvarer søkers forslag og som også er dagens pålagte slipp fra inntaksdam til Kvannevatn kraftverk.

Annet

Det skal etableres måleanordning for registrering av minstevannføring. Dataene skal forelegges NVE på etterspørsel. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføring ivaretas gjennom godkjenning av detaljplanen. Data skal fremmes NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Det skal settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Det forutsetter at kvaliteten og mengden på drikkevannet opprettholdes både i anleggs- og driftsfasen. Tiltakshaver skal ha kontakt med vannforsyningsanlegget ved utvidelsen for å finne tilfredsstillende løsninger.

Videre saksbehandling

Saken oversendes med dette til Olje- og energidepartementet for videre behandling. Sakens dokumenter er tilgjengelig i elektrisk format på SeDok

Med hilsen

Per Sanderud
vassdrags- og
energidirektør

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Forslag til vilkår etter vassdragsreguleringsloven for regulering av Kvannvatn
Forslag til manøvreringsreglement

Kopi til:

Sagelva Minikraftverk AS

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.